

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ για ΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ εξετάσεις Γ' λυκείου ΕΠΑ.Λ.

ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Η ανεκτίμητη αξία της ανάγνωσης βιβλίων

Είναι κοινώς παραδεκτό, ότι διαχρονικά υπήρχε μια άρρηκτα συνδεδεμένη σχέση μεταξύ ανθρώπου και βιβλίου. Το βιβλίο ήταν η αστείρευτη πηγή γνώσης, το εργαλείο της δουλειάς, η πυξίδα της κριτικής σκέψης. Ωστόσο, αφενός η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, αφετέρου το αέναο κυνήγι του χρήματος και της επαγγελματικής αποκατάστασης- με αποτέλεσμα να μην υπάρχει χρόνος για την ανάγνωση ενός βιβλίου στην ανιαρή καθημερινότητα- έχουν διαταράξει το δεσμό αυτό. Όλο και λιγότεροι διατηρούν την παράδοση ακέραια. Ποιες είναι όμως οι συνέπειες που υφίσταται το άτομο από την απομάκρυνσή του από το βιβλίο;

Πρωταρχικά, το διάβασμα εξευγενίζει το πνεύμα, ακονίζει τη σκέψη. Με άλλα λόγια, οι πνευματικοί ορίζοντες διευρύνονται, η σκέψη ενεργοποιείται, η φαντασία διεγείρεται. Η απουσία εικόνων- ως απεξάρτηση από τον καταγιγισμό τους που προβάλλουν η τηλεόραση και το διαδίκτυο- δραστηριοποιεί και δυναμώνει τον εγκέφαλο, καθώς τον βάζει σε διαδικασία να σχηματίζει μόνος του τις εικόνες.

Επομένως, είναι ευλόγως δικαιολογημένη η άποψη του Joseph Addison, Άγγλου δοκιμιογράφου, ότι «το διάβασμα είναι για το μυαλό, ό,τι η γυμναστική είναι για το σώμα».

Προς επίρρωση του προαναφερθέντος αποφθέγματος, αξίζει να αναφερθεί ότι το βιβλίο είναι αγχολυτικό. Έχει παρατηρηθεί από έρευνες πανεπιστημίων ότι η ανάγνωση πριν από τον ύπνο, βοηθά το άτομο να κοιμηθεί ευκολότερα και καλύτερα. Δραπετεύει ακόμη από την τυποποιημένη ρουτίνα της καθημερινότητας.

Επιπροσθέτως, καταπολεμά την κατάθλιψη. Όσο κι αν ακούγεται παράξενο, οι οδηγοί ευτυχίας, αυτοπεποίθησης ή αυτοβελτίωσης απεγκλωβίζουν το άτομο από τις ψυχικές του διαταραχές και ανοίγουν διάπλατα τις πόρτες της αισιοδοξίας.

Εμμένοντας, στα θεραπευτικά οφέλη του βιβλίου, οι άνθρωποι που διαβάζουν, κινδυνεύουν λιγότερο- συγκριτικά με τους άλλους- να νοσήσουν από το *Alzheimer*, σύμφωνα πάντα με σύγχρονες μελέτες. Το βιβλίο καθίσταται ως ίαση της ψυχής και καταπραϊντικό της όποιας διαταραχής. «Διάβασε για να ζήσεις», όπως έλεγε ο Gustave Flaubet.

Είναι χρήσιμο να μην παραλειφθεί ότι το βιβλίο δεν έγκειται μόνο ως αφύπνιση από τον πνευματικό λήθαργο ή φορέα ατελεύτητων γνώσεων και πληροφοριών. Μας κάνει καλύτερους ανθρώπους. **Για παράδειγμα**, οι άνθρωποι που παρασύρονται συναισθηματικά από ένα βιβλίο φαντασίας, έχουν περισσότερο καλλιεργημένη την

e-ΕΚΦΡΑΣΗ- ΕΚΘΕΣΗ

ενσυναίσθησή τους. Αυτό σημαίνει ότι το βιβλίο ασκεί θετική επίδραση στη ψυχοσύνθεσή τους και εμπλουτίζουν την προσωπικότητά τους, με αποτέλεσμα να εξοστρακίζουν τα αρνητικά στοιχεία του εαυτού τους και να οπλίζονται με αρετή. Κρατούν στα χέρια τους το κλειδί για να ανοίξουν το σεντούκι με το θησαυρό. Μόνο που αυτός ο θησαυρός δεν είναι υλικός, αλλά πνευματικός.

Καταλήγοντας, οι νέες γενιές, άξιοι συνεχιστές του κόσμου που αφήνουν οι προγενέστεροι, οφείλουν να καταλάβουν ότι όσο περισσότερο ανοίγουν τα κινητά και τους υπολογιστές, τόσο περισσότερο κλείνουν τα βιβλία. Όσο περισσότερο κολλάνε πίσω από οθόνες και την κίνηση του αντίχειρα, τόσο περισσότερο απωθούν την κριτική σκέψη και τη φαντασία τους. Είναι επιτακτική ανάγκη να αγαπήσουν το βιβλίο, η οικογένεια και το σχολείο οφείλει να ενδιαφερθεί για την πνευματική καλλιέργεια των παιδιών. **Εξάλλου**, σύμφωνα με τον Κικέρωνα, «αν έχεις έναν κήπο και μια βιβλιοθήκη, έχεις όλα όσα σου χρειάζονται». Ας τον πιστέψουμε!

Σωτήρης Βαλάρης, Φοιτητής Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A.1. Να συντάξετε κείμενο 80-100 λέξεων που θα συμπυκνώνει το περιεχόμενο του κειμένου.

(15 μονάδες)

B.1. Τι δηλώνουν οι συνδετικές λέξεις του κειμένου: Πρωταρχικά, Επομένως, Επιπροσθέτως, Για παράδειγμα, Εξάλλου.

(5 μονάδες)

B.2. Να βρείτε τα δομικά μέρη της δεύτερης παραγράφου.

(5 μονάδες)

B.3. Να δηλώσετε αν ο συγγραφέας χρησιμοποιεί δήλωση ή συνυποδήλωση στα παρακάτω παραδείγματα.

- Το βιβλίο ήταν η αστείρευτη πηγή γνώσης
- το διάβασμα εξευγενίζει το πνεύμα,
- (το διάβασμα) ακονίζει τη σκέψη
- Το βιβλίο καθίσταται ως ίαση της ψυχής
- το σχολείο οφείλει να ενδιαφερθεί για την πνευματική καλλιέργεια των παιδιών.

(5 μονάδες)

Γ. Σε μια ομιλία σας σε εκδήλωση του σχολείου σας να κάνετε λόγο για τη συμβολή του βιβλίου στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του εφήβου και του νέου. (200-250 λέξεις)

(20 μονάδες)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΕΥΓΕΝΙΑ ΦΑΚΙΝΟΥ (γεν. 1945)

Έρως, Θέρος, Πόλεμος (απόσπασμα)

Θα περίμενε κανείς ότι εκείνη η σχέση αφοσίωσης, λατρείας και άνευ όρων παράδοσης στη μάνα μου θα παρέμενε αναλλοίωτη κι ακλόνητη. Έτσι πίστευα κι εγώ, μέχρι που άρχισα να καταλαβαίνω ότι κάποιες ρωγμές που είχαν εμφανιστεί βάθαιναν. Παρατηρούσα τον πατέρα μου με τον ήπιο χαρακτήρα και το εύκολο γέλιο και μου άρεσε. Δεν πήρα όμως ποτέ την απόφαση ν' αλλάξω στρατόπεδο και να πάω με το μέρος του, όπως ευφυώς είχε κάνει η αδελφή μου. Απ' την άλλη έβρισκα ότι η μάνα μου μας αδικούσε αρκετές φορές. Το χειμώνα του '55, την ημέρα της γιορτής του αγίου Σπυριδώνα, ο πατέρας μου ήρθε μ' ένα δώρο για τη μαμά μου. Είχαν επέτειο γάμου κι εκείνος της είχε αγοράσει κάτι εξαιρετικό. Μια κασετίνα με καλλυντικά «Ζίνια». Πουδριέρα, θήκη με ρουζ για τα μάγουλα, κραγιόν και κολόνια. Της το πρόσφερε μαζί μ' ένα μπουκέτο υάκινθους. Η αδελφή μου κι εγώ ενθουσιαστήκαμε απ' το ύφασμα της κασετίνας και τα χρυσοποίκιλτα κουτάκια. Μας άρεσε το πλαστικό κουτί –κακού γούστου θα το έλεγα με τα σημερινά κριτήρια αισθητικής– ντυμένο εσωτερικά με ευτελές αλλά γυαλιστερό ύφασμα χρώματος κρεμ.

Η μάνα μου το πήρε αμήχανη κι αντί να χαρεί κι αυτή και να τον ευχαριστήσει του είπε: «Ήταν τώρα ώρα για τέτοια δώρα; Πού βρήκες τόσα χρήματα;»

Εκείνος κατακόκκινος –πάντα κοκκίνιζε εύκολα ο πατέρας μου– της απάντησε ότι πούλησε τα παπούτσια του. Περίμενα ότι θα το εκτιμούσε και θα τον έπαιρνε αγκαλιά, αλλά εκείνη τον μάλωσε επειδή είχε πουλήσει τα καλά του παπούτσια. Ο πατέρας μου μαζεύτηκε και πέρασε την υπόλοιπη βραδιά πλάι στη σόμπα μελαγχολικός.

Της είχα θυμώσει. Δεν είχε αναγνωρίσει την αξία της πράξης του. Όπως δεν εκτιμούσε και τις δικές μου προσπάθειες. Από το προηγούμενο καλοκαίρι είχα αναλάβει το μαγειρέμα στη διάρκεια των διακοπών του σχολείου. Στην αρχή με οδηγίες που μου άφηνε γραπτώς η μάνα μου κι ύστερα με την πείρα που αποκτούσα σιγά σιγά έφτιαχνα φασολάκια, κεφτεδάκια, μέχρι και γεμιστά είχα καταφέρει. Βέβαια πάντα κάτι τους έλειπε. Πότε ήταν λίγο ανάλατα, πότε το λάδι ήταν λιψό ή χρειάζονταν ακόμα λίγο βράσιμο. Κι εκείνη, αντί να με ενθαρρύνει και να με διορθώνει για την επόμενη φορά, με μάλωνε. Ερχόταν εκνευρισμένη και πάντα βιαστική απ' τις ενέσεις της. Χωρίς την υπομονή και την κατανόηση που περίμενα. Όταν ηρεμούσε αργότερα, τα διόρθωνε κάπως, αλλά ήταν αργά. Είχα κρατήσει τις πρώτες παρατηρήσεις και γκρίνιες. Άρχισα να αποτραβιέμαι. Να κλείνομαι περισσότερο στον εαυτό μου. Είχα ανακαλύψει και τη χαρά του διαβάσματος. Ένα γειτονόπουλο είχε βιβλιοθήκη με παιδικά βιβλία και μου τα δάνειζε ευχαρίστως. Κρυμμένη πίσω από ένα βιβλίο, έβρισκα την ησυχία μου κι έναν υπέροχο τρόπο να

e-ΕΚΦΡΑΣΗ- ΕΚΘΕΣΗ

δραπετεύω απ' την πραγματικότητα. «Δεν υπάρχει τίποτα ωραιότερο απ' το διάβασμα ενός βιβλίου», δήλωσα ένα βράδυ πολύ σοβαρά. Με κοίταξαν κι οι δυο τους και δεν είπαν τίποτα.[...]

(Καστανιώτης 2003)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A.1. Να αναφέρετε τα πρόσωπα της ιστορίας και τη σχέση που υπάρχει μεταξύ τους.
(15 μονάδες)

B.1. Κατά την αφήγηση αξιοποιείται ο ευθύς λόγος. Να εντοπίσετε στο κείμενο και να καταγράψετε τα συγκεκριμένα σημεία. Τι επιτυγχάνεται κατά τη γνώμη σας με αυτόν τον τρόπο;
(10 μονάδες)

B.2. Σε ποιο πρόσωπο γίνεται η αφήγηση; Τι αντιλαμβανόμαστε για το ρόλο του αφηγητή στην ιστορία.
(5 μονάδες)

Γ. «Δεν υπάρχει τίποτα ωραιότερο απ' το διάβασμα ενός βιβλίου»: Να αναπτύξετε την άποψη σας σε 100-150 λέξεις.
(20 μονάδες)